

U-I-269/12, 24.12. 2014

Področje: šolstvo, **financiranje zasebnih osnovnih šol**

Izrek: ugotovljeno neskladje z Ustavo + odprava neskladja

Dodatno: odgovor DZ, mnenje vlade, tuj element prisoten

Odločitev: **5:4, 1xPLM, 2xOLM**

SAMO ZA: Mozetič, Daisinger, Klampfer, Petrič

SAMO PROTI: Pogačar

PLM: Zobec

OLM1: Korpič-Horvat

OLM2: Jadek Pensa, pridružena Sovdat

KRATEK POVZETEK: Ugotovljena protiustavnost določb zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja, ki so državno financiranje zasebnih osnovnih šol omejile na 85 % zneska financiranja javnih osnovnih šol.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		PS		S	
Pozicija LM	OLM1	OLM2			PLM
PLM: Zobec					2
OLM1: Korpič-Horvat	2				
OLM2: Jadek Pensa, Sovdat		2			
PROTI: Pogačar	0,5	1	0,5		
ZA: vsi ostali			0,5	1	0,5

Odločba: Pravica do svobodne izbire izobraževanja ni odvisna od tega, ali izobraževanje ponuja javni ali zasebni zavod. Ekonomsko najbolj liberalno stališče bi bilo, da naj država otrokom/staršem podeli vavčerje, ti pa nato svobodno izbirajo šolo (stališča, da naj država sploh ne financira osnovnega izobraževanja, namreč skoraj ne srečamo). Ker US to logiko aplicira samo na OŠ in samo na javno priznane programe in predpisane vsebine, je to **pozicija 4**.

Nasprotna odločba: Nasprotna sodba bi pomenila, kot je razvidno tudi iz OLM, da je dovolj, če država uresničevanje pravice do izobraževanja zagotovi v javnem sistemu, in da je v redu, če so zasebne šole financirane manj (ne pa, da sploh ne smejo biti financirane), kar bi umestili na **pozicijo 2**.

Sodnik, ki je podal PLM: svobodo izobraževanja razume tudi kot svobodo ustanavljanja zasebnih šol in trdi, da bi večji obseg zasebnega šolstva znižal proračunske stroške. To so še dodatni ekonomsko liberalni argumenti, ki jih v odločbi ni, zato ga umestimo na **pozicijo 5**.

Sodnik, ki je podal OLM1: Izrecno je zapisano, da javne službe zagotavljajo enakost in socialno državo, medtem ko tržni principi to rušijo, zato predlagamo **pozicijo 1**.

Sodnika, ki sta podala OLM2: V OLM ni posebnih argumentov, ki bi omogočili natančnejšo umestitev po tej dimenziji, zato predlagamo **enako pozicijo kot za PS**.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S		PS	
Pozicija LM				OLM1	OLM2
OLM1: Korpič-Horvat				2	
OLM2: Jadek Pensa, Sovdat					2
PROTI: Pogačar			0,5	1	0,5
ZA: vsi ostali +Zobec	1	1	0,5		

Odločba: Izrecno je zavrnjeno stališče DZ, ki nižje financiranje utemeljuje s partikularnimi interesi in prepričanju, ki jim služijo zasebne osnovne šole, zato lahko to opredelimo kot družbeno liberalno stališče, še zlasti, ker se nanaša tudi na pravico do vzgoje otrok v skladu s svojim nazorskimi in verskimi prepričanju, kar uvrstimo na **pozicijo 2**.

Nasprotna odločba: Nasprotna odločba bi pomenila priznanje pravice zakonodajalca, da financiranje omejuje (tudi) glede na nazorsko vsebino šol, čeprav to morda v samem izreku ni glavni argument (je argument DZ), torej bi to umestili na **pozicijo 4**.

Sodnik, ki je podal PLM: Pritrdilno ločeno mnenje nima družbene dimenzije, sodnika ocenimo enakot kot pozicijo same sodbe. **Pozicija 2**.

Sodnik, ki je podal OLM1: Obseg zagotavljanja (financiranja) pluralnosti izobraževanja je v prosti presoji zakonodajalca, kar se seveda vsaj posredno nanaša tudi na ponudbo izobraževanja v skladu z nazorskimi prepričanju staršev. To pomeni **pozicijo 4**.

Sodnika, ki sta podala OLM2: Izrecno je pozitivno povzeto stališče DZ, da ni potrebno podpirati izobraževalnih ustanov, ki služijo partikularnim prepričanjem, kar je družbeno neposredno neliberalno, zato se odločimo za **pozicijo 5**.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S			PS	
Pozicija LM	PLM			OLM1	OLM2
PLM: Zobec	2				
OLM1: Korpič-Horvat				2	
OLM2: Jadek Pensa, Sovdat					2
PROTI: Pogačar			1	1	0,5
ZA: vsi ostali	1	1			

Odločba: Kot omejevanje avtoritete države bi lahko razumeli stališče, ki je za obrazložitev ključno, da če država naloži določeno dolžnost (obvezno izobraževanje), mora za to zagotoviti sredstva, in z

načinom zagotavljanja sredstev ne sme omejevati drugih pravic (svobode izobraževanja). Poleg tega zagotavljanje pluralnosti izobraževanja postavlja v kontekst demokratičnosti družbe. Zato se odločimo za **pozicijo 1**.

Nasprotna odločba: Nasprotna odločitev bi pomenila priznavanje avtoritete države, da omejuje svobodo izbire z načinom financiranja, ne pa tudi s prepovedjo zasebnih šol ali njihovega obiskovanja, zato to umestimo na **pozicijo 4**.

Sodnik, ki je podal PLM: Sodnik višje financiranje javnih šol primerja z ustavo LRS in pravi, da je najvišja ustavna vrednota svoboden in odgovoren posameznik in ne razredna država in njena politična ideologija. **Pozicija 1**.

Sodnik, ki je podal OLM1: Izražena je skrb za finančno neokrnjenost javnih šol oziroma javne mreže, če bi se preveč financirale zasebne šole, kar lahko razumemo kot zagovarjanje finančnih interesov države pred drugimi načeli. Torej dodelimo **pozicijo 4**.

Sodnika, ki sta podala OLM2: Ustavne določbe o izobraževanju so interpretirane kot obveznosti, ki državo obvezujejo na ravni skupnosti in ne v odnosu do posameznika. To je zelo kolektivistično načelo, poleg tega se poudarjajo obveznosti iz pravnega reda in ne pravice, zato **pozicija 5**.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4)		
Odločitev in sodniki ZA	3	US se sklicuje na ESČP, EKČP in jih interpretira ter tudi zavrne sklicevanje DZ na Listino EU o temeljnih pravicah, ni pa to ključni argument obrazložitve.
PLM: Zobec	3	Izrecno utemeljeno tudi z načelom brezplačnega šolanja iz Splošne deklaracije človekovih pravic, ni pa to ključni argument.
OLM1: Korpič-Horvat	1	Mednarodni pravni viri skoraj niso navedeni, navedena je le primerjalna praksa.
OLM2: Jadek Pensa, Sovdat	1	Nekaj je sklicevanja na tujo pravno literaturo, ne pa tudi zakonodajo ali sodno prakso.
PROTI: Pogačar	NC	Ker niso znani razlogi za glasovanje proti in ali so ti povezani tudi z razumevanjem ESČP in drugih tujih pravnih virov, ne moremo vedeti, ali se sodnik glede tega bolj strinja z odločbo in PLM ali z OLM, torej ostane neocenjen.

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 3)		
Odločitev in sodniki ZA+ PLM Zobec	3	Odloči, kot sledi iz stališča vlade, a ne z enako obrazložitvijo.
OLM1, OLM2	1	Odloči drugače, kot sledi iz stališča vlade.
PROTI: Pogačar	NC	/

NAKLONJENOST DZ (OCENA OD 1 DO 3)		
Odločitev in sodniki ZA + PLM Zobec	1	Odloči drugače, kot sledi iz stališča DZ.
OLM1	3	Odloči, kot sledi iz stališča DZ, a ne z enako obrazložitvijo.
OLM2	4	Odloči, kot sledi iz stališča DZ, in mu v obrazložitvi v veliki meri sledi.
PROTI: Pogačar	NC	/

Zabeležiti je potrebno tudi, da je bila zakonska določba, ki je predmet odločitve, sprejeta 29. 2. 1996.